

Q2 panostaja

PUOLIVUOSIKATSAUS
Marraskuu 2016-huhtikuu 2017
1.6.2017

PANOSTAJA OYJ:N PUOLIVUOSIKATSAUS

1.2.2017–30.4.2017 (3 kk)

- KotiSunin kasvu jatkui vahvana katsauskaudella liikevaihdon kasvaessa 38 % edellisvuoden vertailukaudesta.
- Granon katsauskauden liikevaihto kasvoi 9 % edellisvuoden vertailukaudesta. Liikevoitto heikkeni 3,0 milj. eurosta 2,4 milj. euroon.
- Katsauskaudella Takoman kassatilanne ajautui kriittiseksi ja yhtiö hakeutui konkurssiin. Panostaja kirjasi konkurssin yhteydessä 2,0 milj. euron tappion.
- Liikevaihto kasvoi neljässä seitsemästä sijoituskohteesta. Kokonaisuutena konsernin liikevaihto kasvoi 12 % ja oli 46,6 milj. euroa (41,6 milj. euroa).
- Liikevoitto parani kolmessa seitsemästä sijoituskohteessa ja koko konsernin liikevoitto heikkeni hieman 3,0 milj. eurosta 2,9 milj. euroon.
- Tulos/osake (laimentamaton) oli -3,0 senttiä (2,3 senttiä). Vertailukauden tulokseen sisältyy Flexim Securityn myynnin lisäkauppahinta.

1.11.2016–30.4.2017 (6 kk)

- Liikevaihto kasvoi kuudessa seitsemästä sijoituskohteessa. Kokonaisuutena konsernin liikevaihto kasvoi 14,0 % ja oli 90,3 milj. euroa (79,2 milj. euroa).
- Liikevoitto parani kolmessa seitsemästä sijoituskohteessa ja koko konsernin liikevoitto heikkeni 4,6 milj. eurosta 3,6 milj. euroon.
- Tulos/osake (laimentamaton) oli -4,8 senttiä (2,7 senttiä). Vertailukauden tulokseen sisältyy Flexim Securityn myynnin lisäkauppahinta.

Toimitusjohtaja Juha Sarsama:

"Katsauskaudella sijoituskohteiden yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi 12 prosenttia vertailukaudesta. Kasvu tuli sekä yritysostojen vaikutuksesta että orgaanisesta kasvusta. Liikevaihdon kasvua heikensi huhtikuun liikevaihdon kehitys, joka oli useissa sijoituskohteissamme työpäivien vähäinen määräkin huomioiden odotuksiamme selvästi heikompi. Uskomme kuitenkin, että huhtikuun heikko kysyntätilanne oli poikkeus ja talouden alkuvuoden piristyminen jatkuu.

Liikevoitto jäi hieman odotuksiamme heikommaksi heikon huhtikuun liikevaihdon seurauksena. Teemme myös edelleen kannattavuuden parantamiseen tähtääviä toimia erityisesti Granossa, Megaklinikassa sekä Heatmastersissa, jotta pääsisimme myös näissä yhtiöissä takaisin kannattavuuden tavoitetasolle.

Katsauskauden aikana jouduimme valitettavasti toteamaan, että Takoman vaikeaan tilanteeseen ei ollut lukuisista yrityksistämme huolimatta löydettävissä ratkaisua. Takoman kassatilanne ajautui kriittiseksi ja yhtiö joutui hakeutumaan konkurssiin. Omistajana olemme vahvasti sitoutuneita kaikkien yhtiöidemme kehittämiseen, mutta valitettavasti joudumme tekemään myös vaikeita päätöksiä. Takoman liiketoiminnalle on nyt löytynyt uusi jatkaja ja toiminta Parkanossa jatkuu.

KotiSun aloitti katsauskauden lopussa toimintansa Ruotsissa ja kysyntä viemärisaneerauksille on ollut hyvä. Ensimmäiset asennukset on tehty katsauskauden jälkeen toukokussa. Grano jatkoi edelleen

yritysostrategiansa toteuttamista ja osti katsauskauden jälkeen Finepress Oy:n ja Neon 2 Oy:n. Megaklinikka teki katsauskauden jälkeen merkittävän strategisen kumppanuussopimuksen ruotsalaisen Aqua Dentalin kanssa, jonka osana Aqua Dental osti Megaklinikan Tukholman klinikan. Aqua Dental jatkaa klinikan toiminnan ohjaamista Megaklinikan toiminnanohjausjärjestelmällä Megaklinikan ensimmäisenä yksityisen puolen lisenssiasiakkaana. Kumppanuus Aqua Dentalin kanssa pitää myös sisällään tavoitteen uusien Megaklinikan toiminnanohjausjärjestelmällä toimivien klinikoiden avaamisesta Ruotsiin tulevina vuosina.

Yrityskauppamarkkinan aktiivisuus on jatkunut edelleen hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on ollut vilkasta. Markkinat tarjoavat edelleen mahdollisuuksia sekä uusille hankinnoille että valikoiduille luopumisille ja tuleamme jatkamaan aktiivista yrityskauppamahdollisuuksien kartoittamista.”

Sijoituskohteet

Grano

Grano on Suomen johtava sisältö- ja markkinointipalveluyhtiö

Granon katsauskauden liikevaihto oli 25,4 milj. euroa, jossa kasvua vertailukauteen oli 9 %. Merkittävin syy liikevaihdon kasvuun on Oy Fram Ab:n sekä Micromedia-liiketoiminnan hankinta. Granon liikevoitto heikkeni 2,4 milj. euroon vertailukauden 3,0 milj. eurosta.

Eri palvelujen ja alueiden kysynnän kesken on edelleen merkittäviäkin eroja. Kokonaisuutena Granon kysyntätilanteessa on tapahtunut piristymistä, mutta kuukausikohtaiset vaihtelut ovat edelleen merkittäviä.

Toisella vuosineljänneksellä myynnin jakauma painottui edelleen odotettua enemmän alempikatteisiin tuotteisiin, mikä heikensi katsauskauden tulosta. Yhtiössä on aloitettu brändiä tunnetummaksi tekevä kampanja, mikä kasvattaa markkinointipanostuksia ja rasittaa osaltaan tulosta suhteessa vertailuvuoteen. Myös ICT –kulut ovat vielä siirtymävaiheen ajan tavoitetta korkeammalla tasolla. Kehityskulut erityisesti digitaalisten palveluiden kehittämiseen ovat olleet katsauskaudella suuret, mikä osaltaan rasittaa tulosta.

Myynnin johtamisen tehostamista on jatkettu ja osana myynnin mallin muuttamista yhtiöön perustettiin uusi asiakaspalveluyksikkö, joka aloittaa toimintansa laajemmin kesäkuussa. Myös ulkopuolisten palveluiden kotiuttamista jatketaan edelleen ja uusi tuotannosuunnitteluyksikkö on aloittanut toimintansa, joka ohjaa alkuvaiheessa offsetin ja suurkuvan ostoja keskitetyksi. Tytäryhtiö Grano Diesel Oy osti katsauskaudella markkinoinnin suunnittelutoimisto Planeetta 10 Oy:n, mikä entisestään vahvistaa Granon asemaa kohdistetun markkinointiviestinnän toteuttajana. Katsauskauden jälkeen Grano osti Finepress Oy:n ja Neon 2 Oy:n.

Grano on vienyt eteenpäin uutta strategiaansa. Nykyinen määrätietoisesti rakennettu kokonaisuus, jossa yhdistyvät poikkeuksellisen laaja palvelutarjoama, valtakunnallinen verkosto, johtava tuotanto-osaaminen ja digitaaliset kyvykkyudet, antaa Granolle ainutlaatuisen mahdollisuuden vahvistaa asemaansa johtavana sisältö- ja markkinointipalveluiden tuottajana.

Granon strategian keskiössä on ainutlaatuinen kyky suunnitella, hallinnoida, tuottaa ja jaella asiakkaan sisältöä palveluna läpi asiakkaan koko arvoketjun. Grano tarjoaakin järjestelmät ja kattavat palvelut sisällön suunnitteluun, hallintoihin ja tuotantoon. Esimerkkeinä visuaalinen suunnittelu, digitointi, aineiston hallinta, posititus- ja logistiikkapalvelut, paino- ja tulostuspalvelut sekä suoramarkkinointi. Grano hallitsee sisällön julkaisun ja toimittamisen halutulle kohderyhmälle sekä diginä että printtinä. Sisältö voidaan toimittaa eri muodoissa, joita ovat mm. suurkuva, digipaino, offset, CAD ja digitaaliset kanavat.

Granon strategiana on saavuttaa entistä vahvempi palvelu- ja tuotantokyvykyys, digitaaliset end-to-end prosessit sekä aktiivinen myynnin ote syvällä asiakkaan prosesseissa:

- Asiakaspinta: Grano on mukana asiakkaan jokapäiväisessä tekemisessä. Tämä saavutetaan mm. systemaattisella ja nykyaikaisella myyntimallilla, jota tuetaan aktiivisella brändin kehittämisellä ja markkinointitoimenpiteillä. Prosessien automaatiota hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kaikissa asiakkuuksissa.
- Sisäiset prosessit: Granolla on modernit sisäiset end-to-end prosessit, joissa digitalisaation aste on korkea
- Digitaaliset palvelut: Uuden lisäarvon tuottaminen asiakkaille ja korkeampi tehokkuus tukevat Granon kannattavaa kasvua
- Tuotannon kivijalka: Grano vahvistaa johtavaa markkina-asemaansa ja laajaa tarjoamaa

Granon tavoitteena on edelleen kasvaa valikoidusti yrityskauppojen avulla sekä digitaalisissa palveluissa että painamisessa ja näin vahvistaa markkina-asema molemmissa kanavissa.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	25,4	23,3	48,7	44,5	88,2
Liikevoitto, milj. euroa	2,4	3,0	3,0	4,3	7,8
Nettovelat	36,3	35,3	36,3	35,3	34,4
Panostajan omistusosuus	51,5 %				

KotiSun

KotiSun tarjoaa omakotitalojen LVV-saneerauksia

KotiSunin katsauskauden liikevaihto oli 10,4 milj. euroa, jossa kasvua vertailukauteen oli 38 %. Kasvu oli vahvaa erityisesti viemäri liiketoiminnan puolella, käyttövesi- ja lämpöverkkoremonttien ja Kotivon myynti ei kasvanut aivan odotetulla tavalla.

Katsauskauden liikevoitto kasvoi 1,5 milj. euroon vertailukauden 1,3 milj. eurosta. Liikevoittoa rasittaa osaltaan liiketoiminnan laajentumisen myötä kasvaneet kaluston poistot sekä Kotivo –liiketoiminnan ja uuden Ruotsin liiketoiminnan käynnistäminen.

Markkinatilanteessa ei katsauskaudella ole tapahtunut erityisiä muutoksia. Odotettavissa on, että myös käyttövesi- ja lämpöverkkoremonttien myynti kasvaa ja viemäripuolen myynnin kasvu jatkuu vahvana.

Kotivo –liiketoiminnan laajempi myynti on käynnistetty. Kasvuvauhti ei ole ollut aivan odotusten mukaista, ja myynnin toimintamalleja hiotaan.

Ruotsiin on perustettu tytäryhtiö, jossa ensivaiheessa toiminta on tarkoitus aloittaa viemärisaneerauksien tarjoamisella. Myynti Ruotsissa on käynnistynyt hyvin ja asennukset on aloitettu toukokuussa.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	10,4	7,6	20,4	14,1	31,9
Liikevoitto, milj. euroa	1,5	1,3	3,1	2,5	5,8
Nettovelat	10,7	6,9	10,7	6,9	8,2
Panostajan omistusosuus	56,6 %				

KL-Varaosat

KL-Varaosat on MB-, BMW- ja Volvo-autovaraosien tukkukauppa ja jälleenmyyjä

KL-Varaosien katsauskauden liikevaihto 3,2 milj. euroa ja liikevoitto 0,2 milj. euroa olivat lievästi alle vertailukauden tason.

Kysyntätilanne oli katsauskaudella tyydyttävä. Talvi oli leuto ja se kuormitti autojen tekniikkaa hyvin vähän, mikä näkyi lopputalven myynnin lievästi alavireisyytenä. Huhtikuun puolesta välistä alkaen kysyntä on kuitenkin piristynyt.

ServicePartner- korjaamoverkoston yhteistyön vahvaa kehittämistä on jatkettu panostaen erityisesti osaamiseen, markkinointiin ja ketjuilmeen rakentamiseen.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	3,2	3,3	6,4	6,4	13,0
Liikevoitto, milj. euroa	0,2	0,2	0,4	0,4	1,0
Nettovelat	1,0	1,7	1,0	1,7	1,3
Panostajan omistusosuus	75,0 %				

Selog

Selog on Suomen suurin sisäkattomateriaalien tukkuliike

Selogin katsauskauden liikevaihto oli 2,4 milj. euroa, mikä oli lievästi alle vertailukauden tason johtuen erittäin hiljaisesta huhtikuusta. Liikevoitto 0,1 milj. euroa oli vastaavasti hiukan alle vertailukauden tasolla.

Kysyntätilanne on katsauskaudella ollut hyvä. Hiljaisen huhtikuun jälkeen toukokuu näyttää paremmalta. Asiakkaiden työtilanne on hyvä ja isoja kohteita on alkamassa.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	2,4	2,5	5,0	4,8	10,3
Liikevoitto, milj. euroa	0,1	0,1	0,2	0,2	0,7
Nettovelat	0,2	0,7	0,2	0,7	0,2
Panostajan omistusosuus	60,0 %				

Helakeskus

Helakeskus on kalustehelojen keskeinen tukkukauppa Suomessa

Helakeskuksen katsauskauden liikevaihto oli 2,4 milj. euroa, jossa laskua vertailukauteen oli 14 %. Liikevaihdon pieneneminen johtuu Rakennushela-liiketoiminnasta luopumisesta, kun yhtiö myi Rakennushelasto Oy:n osakkeet toimivalle johdolle toukokuussa 2016.

Liikevoitto parani 0,2 milj. euroon vertailukauden -0,2 milj. eurosta. Vertailukauden tulokseen sisältyy Rakennushelaston myyntiin liittyvä arvostustappio 0,3 milj. euroa.

Rakentaminen jatkuu pirteänä ja sitä kautta kysyntä Etelä-Suomen suuriin rakennusprojekteihin jatkuu hyvänä. Rakennusbuumi on aiheuttanut toimitusaikojen pitenemisiä toimittajissa ja siten hieman hidastanut liikevaihdon kasvumahdollisuuksia.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	2,4	2,8	4,5	5,1	9,8
Liikevoitto, milj. euroa	0,2	-0,2	0,2	-0,1	0,3
Nettovelat	5,3	5,8	5,3	5,8	5,5
Panostajan omistusosuus	95,3 %				

Megaklinikka

Megaklinikan tarjoaa hammashoitoa uudella toimintakonseptilla

Megaklinikan katsauskauden liikevaihto oli 1,6 milj. euroa, jossa kasvua vertailukauteen nähden oli 35 %. Kasvu tulee pääasiassa Tukholman klinikasta, joka avattiin edellisen tilikauden lopulla. Liikevoitto sen sijaan heikkeni edellisvuoden -0,4 milj. eurosta -0,6 milj. euroon Tukholman klinikan kulujen rasittamana.

Katsauskauden jälkeen 31.5.2017 Megaklinikka solmi strategisen kumppanuuden ruotsalaisen Aqua Dental Ab:n kanssa. Osana sovittua kokonaisuutta Megaklinikka myi Tukholman klinikan Aqua Dentalille, joka jatkaa klinikan toiminnan ohjaamista Megaklinikan toiminnanohjausjärjestelmällä kymmenessä hoituhuoneessa. Aqua Dental on Megaklinikalle ensimmäinen yksityisen puolen lisenssiasiakkuus ja osapuolten tavoitteena on, että Aqua Dental avaa tulevina vuosina uusia Megaklinikan toiminnanohjausjärjestelmää hyödyntäviä klinikoita Ruotsissa. Yhteistyösopimuksen mukaisesti Aqua Dentalille myyty Tukholman klinikka toimii myös Megaklinikan toiminnanohjausjärjestelmän esittely- ja koulutuspaikkana. Klinikan myynnillä ei ole merkittävää tulosvaikutusta.

Kysyntätilanne on Suomessa jatkunut heikkona. Asiakaskäynnit Helsingissä laskivat katsauskaudella 15 % vertailukaudesta. Lisenssi liiketoiminta on kasvanut odotusten mukaisesti. Katsauskaudella käynnistyi toiminta Porvoon kaupungin ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden (Imatra ja Lappeenranta) kanssa.

Petri Katajamäki aloitti Megaklinikan toimitusjohtajana 1.3.2017.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	1,6	1,2	3,0	2,3	4,7
Liikevoitto, milj. euroa	-0,6	-0,4	-1,4	-0,7	-1,5
Nettovelat	6,1	3,9	6,1	3,9	5,1
Panostajan omistusosuus	74,8 %				

Heatmasters

Heatmasters tarjoaa metallien lämpökäsittelypalveluita ja -teknologiaa

Heatmastersin katsauskauden liikevaihto oli 1,3 milj. euroa, jossa kasvua vertailukauteen nähden 21 %. Liikevoitto oli 0,0 milj. euroa, missä on parannusta 0,2 milj. euroa vertailukauden tasosta.

Kysyntä työmaiden lämpökäsittelypalveluille Suomessa ja Puolassa oli epävakainen. Talven hidas kausi on kuitenkin vähitellen kiihtymässä, ja voimalaitosten kunnossapito käynnistynyt.

Uunituspalvelut olivat katsauskaudella Suomessa paremmalla tasolla kuin edellisvuonna. Puolassa sen sijaan uunituskilto ovat selvästi jäljessä edellisvuotta.

Laitteiden ja modernisointien kysyntä jatkuu hiljaisena. Alkuvuoden ajalle on kuitenkin osunut useampi toteutettu projekti ja laiteliiketoiminnan liikevaihto on kehittynyt lähes odotusten mukaan.

M€	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-4/17	2/16-4/16	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
Liikevaihto, milj. euroa	1,3	1,1	2,2	2,0	4,5
Liikevoitto, milj. euroa	0,0	-0,2	-0,3	-0,5	-1,0
Nettovelat	1,0	0,3	1,0	0,3	0,6
Panostajan omistusosuus	80,0 %				

TALOUDELLINEN KEHITYS 1.11.2016-30.4.2017

M€	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-	2/16-	11/16-	11/15-	11/15-
	4/17	4/16	4/17	4/16	10/16
Liikevaihto, milj. euroa	46,6	41,6	90,3	79,2	162,3
Liikevoitto, milj. euroa	2,9	3,0	3,6	4,6	10,1
Tulos ennen veroja, milj. euroa	2,5	2,7	2,7	3,6	8,3
Tilikauden tulos, milj. euroa	0,2	2,8	-0,3	4,5	9,2
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, €	-0,03	0,02	-0,05	0,03	0,07
Oma pääoma / osake, €	0,67	0,72	0,67	0,72	0,77
Liiketoiminnan kassavirta, milj. euroa	1,3	0,3	5,9	4,5	9,6

HELMIKUU 2017 – HUHTIKUU 2017

Katsauskauden liikevaihto kasvoi 12 % ja oli 46,6 milj. euroa (41,6 milj euroa). Yritysostojen vaikutus 5,0 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 2,3 milj. euroa. Viennin osuus liikevaihdosta oli 0,9 milj. euroa eli 2,0 % (0,4 milj. euroa eli 1,0 %). Liikevaihto kasvoi neljässä seitsemästä sijoituskohteesta.

Liikevoitto heikkeni hieman 3,0 milj. eurosta 2,9 milj. euroon. Liikevoitto parani kolmessa sijoituskohteessa seitsemästä. Liikevaihdon ja liikevoiton kehitystä on kommentoitu sijoituskohteittain.

Katsauskauden tulos oli 0,2 milj. euroa (2,8 milj. euroa). Vertailukauden tulos sisältää 1,6 milj. euron (verojen ja kulujen jälkeen) lisäkauppahinnan kirjaamisen Flexim Securityn myyntiin liittyen.

Myytyjen ja lopetettujen liiketoimintojen tuloslaskelma on erotettu jatkuvien liiketoimintojen tuloslaskelmasta ja niiden tulos on esitetty erikseen kohdassa "Tulos myydyistä ja lopetetusta liiketoiminnoista IFRS:n mukaisesti". Lopetettujen liiketoimintojen katsauskauden tuloksessa on esitetty Takoma –segmentin tulos yhteensä -2,1 milj. euroa.

MARRASKUU 2016 – HUHTIKUU 2017

Katsauskauden liikevaihto kasvoi 14 % ja oli 90,3 milj. euroa (79,2 milj euroa). Yritysostojen vaikutus 11,1 milj. euron liikevaihdon kasvuun oli 4,7 milj. euroa. Viennin osuus liikevaihdosta oli 2,5 milj. euroa eli 2,7 % (2,0 milj. euroa eli 2,5 %). Liikevaihto kasvoi kuudessa seitsemästä sijoituskohteesta.

Liikevoitto heikkeni 4,6 milj. eurosta 3,6 milj. euroon. Liikevoitto parani kolmessa sijoituskohteessa seitsemästä. Liikevaihdon ja liikevoiton kehitystä on kommentoitu sijoituskohteittain.

Katsauskauden tulos oli -0,3 milj. euroa (4,5 milj. euroa). Vertailukauden tulos sisältää 3,2 milj. euron (verojen ja kulujen jälkeen) lisäkauppahinnan kirjaamisen Flexim Securityn myyntiin liittyen.

Vertailukaudella myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelma on erotettu jatkuvien liiketoimintojen tuloslaskelmasta ja niiden tulos on esitetty erikseen kohdassa Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista IFRS:n mukaisesti. Lopetettujen liiketoimintojen katsauskauden tuloksessa on esitetty Takoma –segmentin tulos yhteensä -2,4 milj. euroa. Ennen myytyjen ja lopetettujen liiketoimintojen erottamista tuloslaskelmassa jatkuvista liiketoiminnoista konsernin vertailukauden liikevaihto oli 85,2 milj. euroa ja liikevoitto 4,0 milj. euroa.

Liikevaihdon jakautuminen

segmenteittäin M€	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17- 4/17	2/16- 4/16	11/16- 4/17	11/15- 4/16	11/15- 10/16
Liikevaihto					
Grano	25,4	23,3	48,7	44,5	88,2
KotiSun	10,4	7,6	20,4	14,1	31,9
KL-Varaosat	3,2	3,3	6,4	6,4	13,0
Selog	2,4	2,5	5,0	4,8	10,3
Helakeskus	2,4	2,8	4,5	5,1	9,8
Megaklinikka	1,6	1,2	3,0	2,3	4,7
Heatmasters	1,3	1,1	2,2	2,0	4,5
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eliminoinnit	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Konserni yhteensä	46,6	41,6	90,3	79,2	162,3

Liikevoiton jakautuminen

segmenteittäin M€	Q2	Q2	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17- 4/17	2/16- 4/16	11/16- 4/17	11/15- 4/16	11/15- 10/16
Liikevoitto					
Grano	2,4	3,0	3,0	4,3	7,8
KotiSun	1,5	1,3	3,1	2,5	5,8
KL-Varaosat	0,2	0,2	0,4	0,4	1,0
Selog	0,1	0,1	0,2	0,2	0,7
Helakeskus	0,2	-0,2	0,2	-0,1	0,3
Megaklinikka	-0,6	-0,4	-1,4	-0,7	-1,5

Heatmasters	0,0	-0,2	-0,3	-0,5	-1,0
Muut	-0,8	-0,8	-1,6	-1,6	-2,9
Konserni yhteensä	2,9	3,0	3,6	4,6	10,1

Panostaja-konsernin liiketoiminta raportoidaan katsauskaudella kahdeksassa segmentissä, jotka ovat Grano, KotiSun, Selog, Helakeskus, KL-Varaosat, Heatmasters, Megaklinikka sekä Muut (emoyhtiö ja osakkuusyhtiöt).

Muut-segmentin liikevaihdossa ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Katsauskaudelta raportoi kolme osakkuusyhtiötä Juuri Partnes Oy, Ecosir Group Oy ja Spectra Yhtiöt Oy. Raportoitavien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus katsauskaudella oli 0,0 milj. euroa (0,0 milj. euroa), joka esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

HENKILÖSTÖ

	30.4.2017	30.4.2016	Muutos
Henkilöstö keskimäärin	1 446	1 283	13 %
Henkilöstö katsauskauden lopussa	1 458	1 327	10 %

Henkilöstö segmenteittäin katsauskauden lopussa

	30.4.2017	30.4.2016	Muutos
Grano	828	749	11 %
KotiSun	368	257	43 %
KL-Varaosat	48	48	0 %
Selog	14	14	0 %
Takoma	0	86	-100 %
Helakeskus	24	30	-20 %
Megaklinikka	119	85	40 %
Heatmasters	47	49	-4 %
Muut	10	9	11 %
Konserni yhteensä	1 458	1 327	16 %

Katsauskauden lopussa Panostaja-konserni työllisti 1 458 henkilöä ja keskimäärin 1 446 henkilöä katsauskauden aikana. Panostaja jatkoi katsauskaudella henkilöstön kehittämistä strategian mukaisesti.

INVESTOINNIT JA RAHOITUS

Emoyhtiön rahat ja rahoitusarvopaperit sekä likvidit rahasto-osuudet olivat 14,8 milj. euroa. Lisäksi emoyhtiöllä on käytössään 10,0 milj. euron yritysostolimiitti yritysostojen toteuttamista varten.

Konsernin liiketoiminnan kassavirta parani ja oli 5,9 milj. euroa (4,5 milj. euroa). Maksuvalmius säilyi hyvänä. Konsernin rahavarat olivat 22,0 milj. euroa (31.10.2016: 26,6 milj. euroa) ja korolliset nettovelat 57,1 milj. euroa (31.10.2016: 50,1 milj. euroa). Nettovelkaantumisaste nousi ja oli 87,3 % (31.10.2016: 70,4 %). Nettovelkaantumisasteen nousu johtui pääasiassa katsauskaudella tehdyistä osingonjaoista. Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat -0,9 milj. euroa (-1,0 milj. euroa), eli 1,0 % (1,3 %) liikevaihdosta.

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat katsauskaudella 11,3 milj. euroa (4,2 milj. euroa), eli 12,5 % (5,3 %) liikevaihdosta. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa yrityshankintoihin sekä aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin.

Rahoitusasema M€	30.4.2017	30.4.2016	31.10.2016
Korolliset velat	82,9	81,9	80,9
Korolliset saamiset	3,8	3,4	4,3
Rahavarat	22,0	26,5	26,6
Korolliset nettovelat	57,1	52,0	50,1
Oma pääoma (emoyhtiön osakkeenomistajille sekä määräysvallattomille kuuluva oma pääoma)	65,3	66,0	71,1
Nettovelkaantumisaste %	87,3	78,7	70,4
Omavaraisuusaste %	35,6	35,5	38,1
Oman pääoman tuotto %	-0,9	13,2	13,1
Sijoitetun pääoman tuotto %	5,0	10,7	8,6

KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

Panostajan tytäryhtiöt Takoma Oyj ja Takoma Gears Oy jättivät hakemukset yhtiöiden asettamiseksi konkurssiin. Pirkanmaan käräjäoikeus antoi 21.3.2017 päätöksensä yhtiöiden konkurssiin asettamisesta.

Takoman markkinatilanne oli heikentynyt merkittävästi saneerausohjelman vahvistamisajankohdasta, joten saneerausohjelman perustana olleet kannattavuuteen ja rahoitukseen liittyvät oletukset eivät toteutuneet. Offshore- ja meriteollisuuden kysynnän rajusta laskusta johtuen Takoman toiminta oli ollut raskaasti tappiollista, mikä oli heikentänyt konsernin vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta. Takoma teki merkittäviä toiminnallisia muutoksia toiminnan sopeuttamiseksi kysyntätilanteeseen sekä liiketoiminnan saamiseksi kannattavaksi, mutta toimenpiteet eivät olleet riittäviä. Katsauskauden aikana Takoman kassatilanne ajautui kriittiseksi ja yhtiöiden oli hakeuduttava konkurssiin.

Takoman konkurssiin asettamisen jälkeen Panostajan IFRS:n mukainen määräysvalta Takomassa loppui ja Takoma luokiteltiin IFRS:n mukaisesti lopetetuksi toiminnoksi. Panostaja kirjasi määräysvallan lakkaamisen yhteydessä 2,0 miljoonan euron tappion. Panostaja Oyj kirjasi myös alas Takoma Oyj:n osakkeiden lisäksi kaikki Takoma Oyj:ltä ja Takoma Gears Oy:ltä olevat saamiset.

Takoman konkurssin aiheuttamat menetykset tulevat Panostajalle verotuksessa vähennyskelpoisiksi sitten, kun ne on katsottu lopullisesti menetetyiksi konkurssipesän selvityksen edetessä pidemmälle. Verottajan hyväksyessä menetykset, Panostajalla on mahdollisuus harkita, täyttyvätkö edellytykset verosaamisen kirjaamiseksi konsernitilinpäätökseen. Edellytysten täytyessä mahdollisen verosaamisen suuruus voi olla enimmillään arviolta kolme miljoonaa euroa.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli toisen kvartaalin aikana 0,82 euron (alin noteeraus) ja 0,93 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 1.437.877 kappaletta, mikä edustaa 2,8 % osakekannasta. Osakkeen huhtikuun 2017 päätöskurssi oli 0,84 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo huhtikuun 2017 lopussa oli 43,7 milj. euroa (44,0 milj. euroa). Yhtiöllä oli huhtikuun 2017 lopussa 3.900 osakkeenomistajaa (3.626).

Osakkeiden pörssivaihdon kehitys	2Q/2017	2Q/2016	1-2Q/2017	1-2Q/2016	2016
Vaihdetut osakkeet, 1 000 kpl	1 438	1 131	4 554	3 307	5 959
% osakekannasta	2,8	2,2	8,7	6,4	11,5

Osake	30.4.2017	30.4.2016	2016
Osakkeita yhteensä, 1 000 kpl	52 533	51 733	52 533
Omat osakkeet, 1 000 kpl	499	282	355
Päätöskurssi	0,84	0,97	0,92
Markkina-arvo, milj. euroa	43,7	44,0	48,3
Osakkeenomistajia	3 900	3 626	3 708

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 31. tammikuuta 2017 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin kuusi (6), ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen, Hannu Tarkkonen ja Antero (Antti) Virtanen.

Tilintarkastajiksi valittiin tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja KHT Markku Launis toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kallaskari

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2015 – 31.10.2016 ja päätti, että päättyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,04 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4.700.000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakaon liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti (1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kulloisenkin matkakorvausperusteen enimmäismäärän mukaisena.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä siten, että hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5.200.000 osaketta, mikä vastaa noin 9,9 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus kumoaa edellisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa 2.2.2016 annetun omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 31.7.2018 saakka.

Yhtiökokous päätti osakeyhtiölain 4 luvun 10 §:n 2 momentin mukaisesti, että oikeus yhteisellä arvo-osuustilillä oleviin arvo-osuusjärjestelmään kuuluviin ns. isännättömiin osakkeisiin ja niihin perustuvat oikeudet on menetetty osakeyhtiölain 4 luvun 10 §:n 2 momentin tarkoittamalla tavalla. Yhtiökokous valtuutti hallituksen ryhtymään kaikkiin päätöksen edellyttämiin toimenpiteisiin. Päätöksen jälkeen näihin yhteisellä arvo-osuustilillä olleisiin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä. Yhteisellä arvo-osuustilillä oli ennen päätöstä yhteensä 188.950 kappaletta yhtiön osakkeita, joten päätöksen jälkeen, näiden osakkeiden tultua yhtiön hallussa oleviksi omiksi osakkeiksi, yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden määrä oli 512.706 kappaletta.

Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päättyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5.568.681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52.533.110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 498.752 kappaletta (tilikauden alussa 355.183 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 1,0 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 2.2.2016 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 12.12.2016 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 18.240 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 12.12.2016 yhteensä 13.187 sekä 2.3.2017 yhteensä 13.954 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

OMAN PÄÄOMAN EHTOINEN HYBRIDILAINA

Konserni laski 27.5.2013 liikkeeseen 7,5 milj. euron suuruisen oman pääoman ehtoisen joukkovelkakirjalainan. Oman pääoman ehtoisen lainalla ei ole eräpäivää, mutta konsernilla on oikeus, ei velvollisuutta, lunastaa laina takaisin neljän vuoden kuluttua. Sopimuksen mukainen vuotuinen korko on 9,75 %. Korko maksetaan vain, jos yhtiö päättää jakaa osinkoa. Mikäli osinkoa ei jaeta, konserni päättää koron maksusta erikseen. Konsernitilinpäätöksessä laina on luokiteltu omaksi pääomaksi ja korot esitetään luonteensa mukaisesti osingonjakona.

KATSAUSKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Oman pääoman ehtoinen hybridilaina maksettiin takaisin 29.5.2017.

VIREILLÄ OLEVAT RIITA-ASIAT

Assa Abloy Oy on esittänyt Panostajaa ja muita entisiä Flexim Security Oy:n omistajia kohtaan vaateen kauppahinnan alennuksesta 4.6.2015 solmitun kauppakirjan myyjän vakuutusten perusteella. Vaatimus on yhteensä noin 1,9 milj. euroa. Panostajan näkemyksen mukaan vaade on perusteeton.

MARKKINANÄKYMÄT

Suomen taloudellinen tilanne ja ilmapiiri ovat jatkaneet kehitystään positiiviseen suuntaan. Selvimmin markkinatilanteen piristymisen on näkynyt rakentamista palvelevissa sijoituskohteissa, mutta piristymistä on nähtävissä laajemminkin. Poliittisiin riskeihin ja rahoitusmarkkinoihin liittyvien uhkakuvien johdosta talouden pitkän aikavälin kehitykseen liittyy kuitenkin edelleen epävarmuutta eivätkä Euroopan rakenteelliset ongelmat vielä ole ohi. Yrityskaupparakennuksen aktiivisuus on ollut katsauskaudella kokonaisuutena hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on jatkunut vilkkaana.

LIIKETOIMINNAN MERKITTÄVIMMÄT LÄHIAJAN RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Riskienhallinta on osa Panostaja-konsernin johtamis- ja seurantajärjestelmiä. Panostaja pyrkii tunnistamaan ja seuraamaan sijoituskohteidensa liiketoimintaympäristön ja yleisen markkinatilanteen muutoksia, reagoimaan niihin ja hyödyntämään niiden tuomia liiketoimintamahdollisuuksia. Riskiksi luokitellaan sellaiset tekijät, jotka saattavat vaarantaa tai estää Panostajan tai sen omistaman sijoituskohteen strategisten tavoitteiden saavuttamisen, tuloksen ja taloudellisen aseman kehityksen tai toiminnan jatkuvuuden, tai muutoin aiheuttaa merkittäviä seuraamuksia Panostajalle, sen omistajille, sijoituskohteille, henkilöstölle tai muille sidosryhmille. Yksityiskohtaisempi selvitys Panostajan riskienhallintapolitiikasta sekä merkittävimmistä riskeistä on julkaistu vuoden 2016 vuosikertomuksessa. Rahoitusriskeistä on kerrottu tarkemmin tilikauden 2016 tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Markkinariskit, yleiset: Yleiset markkinariskit liittyvät erityisesti Suomen taloudellisen tilanteen sekä maailmantalouden kehityksen, poliittisten riskien, raaka-aineiden hintamuutosten ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuuden pitkittymisen tuomaan epävarmuuteen sekä näiden mahdollisiin vaikutuksiin sijoituskohteille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Rahoitusmarkkinoiden muutos ja luotonannon tiukentuminen saattaa hidastaa yrityskauppojen toteuttamista ja vaikeuttaa käyttöpääomarahoituksen saatavuutta.

Markkinariskit, sijoituskohteiden toimialat: Suhdanneodotukset nykyisten sijoituskohteiden toimialoilla ovat voimakkaasti sidoksissa asiakasyritysten näkymiin. Suhdanneodotuksia leimaa osin edelleen tavanomaista suurempi epävarmuus. Panostajan eri sijoituskohteissa näkymät vaihtelevat hyvistä heikkoihin. Panostaja arvioi sijoituskohdekohtaisia riskejä säännöllisesti ja tekee päivitetyn riskiarvion pohjalta tarvittavat korjaavat toimenpiteet.

Strategiset riskit: Panostaja edustaa laajalti suomalaista pk-sektoria. Liikevaihto jakautuu seitsemään eri sijoituskohteeseen, joiden sykliisyys vaihtelee. Konsernin liiketoimintarakenne tasaa osittain talouden heilahteluita. Yleiset ja sijoituskohteisiin liittyvät markkinariskit voivat kuitenkin vaikuttaa konsernin tulokseen ja taloudelliseen kehitykseen tästä huolimatta. Arvioitu markkinatilanne otetaan sijoituskohteissa huomioon sopeuttamalla toimintoja ja kustannuksia markkinakysyntään sekä turvaamalla rahoitusasema. Panostaja näkee maailmantalouden muutoksissa myös mahdollisuuksia markkina-aseman parantamiseen esimerkiksi yritysostojen kautta.

Rahoitusriskit: Konserni altistuu toimintansa seurauksena useille rahoitusriskeille. Riskienhallinnan tavoite on rajata rahoitusmarkkinoiden muutosten haitalliset vaikutukset konsernin tulokseen ja taloudelliseen kehitykseen. Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihteluista. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta, jotka ovat hajautettu vaihtuva- ja kiinteäkorkoisiin lainoihin. Osa sijoituskohteista käyttää koronvaihto- ja korkokattosopimuksia. Konserni toimii pääosin euroalueella ja on siten vain vähäisessä määrin alttiina valuuttakurssimuutoksista johtuvalle valuuttariskille. Luottotappioriskit ovat edelleen merkittävä epävarmuustekijä osalla sijoituskohteista ja tätä riskiä kasvattaa pk-yritysten luotonannon tiukkuus.

Yrityskaupat: Panostaja etsii aktiivisesti pk-yrityksiä ja pyrkii luomaan arvoa sekä orgaanisella kasvulla että yritysostoin sekä oikea-aikaisen luopumisen kautta. Markkinoilla on edelleenkin riittävästi mahdollisuuksia yritysostoihin ja Panostajan strategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla nykyisiin sijoituskohteisiin ja uusia mahdollisia sijoituskohteita kartoitetaan myös aktiivisesti. Luopumisten valmistelua jatketaan osana sijoituskohteiden omistajastrategioita. Yrityskauppoihin liittyviä riskejä hallitaan sijoittamalla tarkasti määriteltujen sijoituskriteereiden mukaisesti, syvällisillä ostettavan kohteen ja kohdemarkkinan selvityksillä sekä tehokkaalla integraatioprosessilla. Panostaja on määritellyt yrityskauppojen valmisteluun ja toteuttamiseen yhtenäisen ohjeistuksen ja yrityskaupparosessin.

Vahinkoriskit: Vahinkoriskejä hallitaan Panostaja-konsernissa vakuutuksilla sekä konserniohjeistuksilla, jotka määrittävät eri osa-alueiden politiikan.

Operatiiviset riskit: Sijoituskohteiden markkinatilanteiden muutokset saattavat johtaa tilanteisiin, joissa yhtiöiden liikevaihto laskee väliaikaisesti merkittävästi alle tavoitellun tason. Riskinä on, että sijoituskohteet eivät onnistu sopeuttamaan toimintaansa riittävän nopeasti muuttuneeseen tilanteeseen, mikä johtaa kannattavuuden merkittävään laskuun. Sijoituskohteet pyrkivät varautumaan kysynnän muutoksiin pitämällä yllä suunnitelmaa toiminnan sopeuttamisesta osana vuosisuunnittelua. Panostaja on myös määritellyt tuloskehityksen palauttamisen toimintamallin, jota sovelletaan tuloskehityksen merkittävässä poikkeamisissa. Myös osanan sijoituskohteen toiminnan kehittämistä toteutettavien kehityshankkeiden läpivientiin liittyy riskejä, jotka voivat toteutuessaan johtaa siihen, että tavoiteltuja hyötyjä ei saavuteta ajallaan. Panostaja on kehittänyt prosessin ja työkalut kehityshankkeiden läpiviemiseksi, joilla muutoksien läpiviemistä pyritään varmistamaan.

NÄKYMÄT TILIKAUDELLE 2017

Yrityskauppariikkinan aktiivisuus on ollut katsauskaudella hyvällä tasolla ja uusien kohteiden tarjonta on jatkunut vilkkaana. Omistusjärjestelyjen ja kasvumahdollisuuksien hyödyntämisen tarve pk-yrityksissä säilyy ja oman aktiivisen toiminnan täydentäessä ulkoapäin tulevaa ostokohteiden tarjontaa markkinoilla on riittävästi yritysostomahdollisuuksia. Panostajan strategiaa on tarkoitus toteuttaa hallituilla yritysostoilla nykyisiin sijoituskohteisiin, mutta myös uusia mahdollisia sijoituskohteita kartoitetaan aktiivisesti. Myös irtaantumisten mahdollisuuksia arvioidaan aktiivisesti ja jonkin verran aikaisempaa laajemmin osana sijoituskohteiden omistajastrategioita.

Eri sijoituskohteiden kysyntätilanteen arvioidaan kehittyvän lyhyellä aikavälillä seuraavasti:

- KotiSunin, Selogin ja Helakeskuksen kysyntätilanne säilyy hyvänä
- Granon ja KL-Varaosien kysyntätilanne säilyy tyydyttävänä ja Heatmastersin kysyntätilanne paranee tyydyttävälle tasolle (aiemmin heikko)
- Megaklinikan kysyntätilanne säilyy heikkona

Panostaja Oyj

Hallitus

Lisätietoja antaa toimitusjohtaja Juha Sarsama, 040 774 2099

Panostaja Oyj

Juha Sarsama

toimitusjohtaja

Kaikki tässä osavuositiedotteessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat Panostajan ja sijoituskohteiden johdon tämänhetkiseen näkemykseen talouden tilasta ja kehittymisestä. Toteutuvat tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

LAATIMISPERIAATTEET

Tämä tilinpäätöstiedote on laadittu noudattaen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) kirjaamis- ja arvostamisperiaatteita IAS-34 standardin mukaisesti.

Puolivuositiedot ovat tilintarkastamattomia.

TULOSLASKELMA

1000 euroa	3 kk	3 kk	6 kk	6 kk	12 kk
	2/17-	2/16-	11/16-	11/15-	11/15-
	4/17	4/16	4/17	4/16	10/16
Liikevaihto	46 611	41 596	90 284	79 178	162 277
Liiketoiminnan muut tuotot	192	587	459	1 054	1 370
Kulut yhteensä	43 892	39 160	87 150	75 672	153 512
Poistot ja arvonalentumiset	2 138	1 700	4 076	3 253	6 722
Liiketulos	2 911	3 023	3 593	4 559	10 135
Rahoitustuotot ja -kulut	-450	-380	-915	-1 028	-1 933
Osuus osakkuusyhtiön tuloksista	30	22	58	19	107
Tulos ennen veroja	2 491	2 665	2 736	3 550	8 309
Tuloverot	-261	-1 051	-610	-1 652	-1 498
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista	2 230	1 614	2 125	1 898	6 811
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	0	1 600	0	3 200	3 750
Tulos lopetetuista liiketoiminnoista	-2 060	-371	-2 429	-618	-1 341
Tilikauden tulos	170	2 843	-303	4 480	9 221
Jakautuminen					
Emoyhtiön osakkeenomistajille	-1 401	1 316	-2 221	1 681	4 154
Määräysvallattomille	1 571	1 527	1 918	2 799	5 067
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €, laimentamaton	0,010	0,005	-0,002	0,013	0,034
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €, laimennettu	0,010	0,005	-0,002	0,013	0,034
Tulos/osake myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimentamaton	-0,039	0,017	-0,047	0,014	0,034

Tulos/osake myydyistä liiketoiminnoista, € laimennettu	-0,039	0,017	-0,04	0,014	0,034
Tulos/osake jatkuvista sekä myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimentamaton	-0,030	0,023	-0,048	0,027	0,068
Tulos/osake jatkuvista sekä myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €, laimennettu	-0,030	0,023	-0,048	0,027	0,068
LAAJA TULOSLASKELMA					
Laajan tuloslaskelman erät	170	2 843	-303	4 480	9 221
Muuntoerot	-35	-6	-35	-6	41
Kauden laaja tuloslaskelma	135	2 837	-338	4 474	9 262
Jakautuminen					
Emoyhtiön osakkeenomistajille	-1 436	1 310	-2 256	1 675	4 195
Määräysvallattomille	1 571	1 527	1 918	2 799	5 067

TASE

1000 euroa	30.4.2017	30.4.2016	31.10.2016
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	77 584	78 343	78 406
Muut aineettomat hyödykkeet	9 937	10 072	9 673
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	14 267	11 275	13 308
Osuudet osakkuusyhtiöissä	3 867	3 671	3 759
Laskennalliset verosaamiset	7 488	5 922	6 974
Muut pitkäaikaiset varat	7 564	7 241	7 538
Pitkäaikaiset varat yhteensä	120 706	116 525	119 659

Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	9 601	10 582	11 043
Myyntisaamiset ja muut korottomat saamiset	31 185	32 057	30 004
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	6 000	0	0
Rahavarat	16 044	26 513	26 573
Lyhytaikaiset varat yhteensä	62 830	69 152	67 620
Myytavissä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät		895	
VARAT YHTEENSÄ	183 536	186 572	187 279
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	5 569	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	4 646	4 646	4 646
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	13 302	12 655	13 260
Oman pääoman ehtoinen laina	7 390	7 390	7 390
Muuntoero	-152	-123	-124
Kertyneet voittovarot	4 307	6 928	9 277
Yhteensä	35 062	37 067	40 017
Määräysvallattomien osuus	30 274	28 956	31 128
Oma pääoma yhteensä	65 336	66 023	71 145
Velat			
Laskennallinen verovelka	2 465	1 652	2 611
Pitkäaikaiset velat	74 081	80 369	65 970
Lyhytaikaiset velat	41 653	37 905	47 553
Velat yhteensä	118 200	119 926	116 134
Myytavissä olevat pitkäaikaiset velat		624	
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ	183 536	186 572	187 279

RAHAVIRTALASKELMA

1000 euroa	30.4.2017	30.4.2016	31.10.2016
Liiketoiminnan nettorahavirta	5 929	4 479	9 647
Investointien nettorahavirta	-12 933	-3 529	1 296
Lainojen nostot	7 070	27 919	31 550
Lainojen takaisinmaksut	-1 013	-25 812	-31 323
Osakeanti	1 200	0	325
Omien osakkeiden myynti	42	53	658
Maksetut osingot ja oman pääoman palautukset	-4 828	-7 208	-9 580
Rahoituksen nettorahavirta	2 471	-5 047	-8 370
Rahavirtojen muutos	-4 533	-4 097	2 572

1000 euroa	Osake- pääoma	Yli- kurs- sira- hasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muun- toerot	Voit- tova- rat	Muut rahas- tot	Määräys- vallattomi- en osuus	Yhteen- sä
Oma pääoma	5 569	4 646	12 602	-124	7 816	7 390	32 001	69 900
1.11.2015								
Tilikauden voitto					1 681		2 799	4 480
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä					1 681		2 799	4 480
Osingon jako					-2 562			-2 562
Osingon							-5 850	-5 850

jako määräysvallattomille								
Pääoman palautus								
Oman pääoman ehtoisen lainan korko								
Omien osakkeiden myynti			53					53
Palkitsemisjärjestelmä								
Muuntoerot				1	-7			-6
Muut muutokset								
Tytäryritysten hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus							6	6
Määräysvallattomien omistusosuusien hankinnat								
Muut oman pääoman muutokset yhteensä			53	1	-2 569		-5 844	-8 359
30.4.2016	5 569	4 646	12 655	-123	6 928	7 390	28 956	66 023
Oma pääoma								
1.11.2016	5 569	4 646	13 260	-124	9 277	7 390	31 128	71 145
Tilikauden voitto					-2 221		1 918	-303
Tilikaudella kirjatut tuotot ja kulut yhteensä					-2 221		1 918	-303
Osakeanti								
Osingon jako					-2 081			-2 081
Osingon jako määräysvallattomille							-2 961	-2 961
Pääomanpalautus							-558	-558
Oman pääoman ehtoisen laina korko								
Omien osakkeiden myynti			42					42

Palkitsemisjärjestelmä				4				4
Muuntoerot				-28	-7			-35
Muut muutokset					179			179
Tytäryritysten hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus							-54	-54
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen							602	602
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka eivät ole johtaneet määräysvallan menettämiseen					210		982	1 192
Määräysvallattomien omistusosuuksien hankinnat				-1 054			-783	-1 837
Muut oman pääoman muutokset yhteensä				42	-28	-2 749		-2 772 - 5 507
Oma pääoma								
30.4.2017		5 569	4 646	13 302	-152	4 307	7 390	30 274 65 336

TUNNUSLUVUT

1000 euroa	30.4.2017	30.4.2016	31.10.2016
Oma pääoma per osake, €	0,67	0,72	0,77
Tulos /osake, laimentamaton, €	-0,05	0,03	0,07
Tulos /osake, laimennettu, €	-0,05	0,03	0,07
Osakemäärä tilikaudella keskimäärin, 1 000 kpl	52 195	51 388	51 735
Osakemäärä tilikauden lopussa, 1 000 kpl	52 533	51 733	52 533
Osakeannit tilikaudella, 1 000 kpl			581
Osakemäärä, 1 000 kpl, keskimäärin laimennettuna	52 195	58 206	51 735
Oman pääoman tuotto, %	-0,9	13,2	13,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,0	10,7	8,6
Bruttoinvestoinnit Pysyviin vastaaviin, milj. euroa	11,3	4,2	10,9
% liikevaihdosta	12,5 %	5,3 %	6,3 %
Korolliset velat	82,9	81,9	80,9
Omavaraisuusaste, %	35,6	35,5	38,1
Henkilöstö keskimäärin	1 446	1 283	1 337

Tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty tilikauden 2016 tilinpäätöksessä.

HANKITUT LIIKETOIMINNOT

Katsauskaudella ei ole hankittu uusia liiketoimintoja.

**KONSERNIN KEHITYS
NELJÄNNESVUOSITTAIN
M €**

	Q2/17	Q1/17	Q4/16	Q3/16	Q2/16	Q1/16	Q4/15	Q3/15
Liikevaihto	46,6	43,7	43,8	39,3	41,6	37,6	44,1	37,9
Liiketoiminnan muut tuotot	0,2	0,3	0,2	0,1	0,6	0,5	0,4	0,0
Kulut yhteensä	43,9	43,3	41,1	36,7	39,2	36,5	41,3	37,0
Poistot ja arvonalentumiset	2,1	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	2,0	1,7
Liikevoitto	2,9	0,7	2,9	2,7	3,0	1,5	3,1	1,0
Rahoituserät	-0,4	-0,5	-0,4	-0,5	-0,4	-0,6	-1,9	-0,9
Osuus osak.yht. tuloksesta	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0
Tulos ennen veroja	2,5	0,2	2,5	2,2	2,7	0,9	1,4	0,1
Verot	-0,3	-0,3	0,9	-0,8	-1,1	-0,6	2,3	-0,7
Voitto jatkuvista liiketoiminnoista	2,2	-0,1	3,4	1,5	1,6	0,3	3,7	-0,7
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	0,0	0,0	0,0	0,5	1,6	1,6	9,8	0,8
Tulos lopetetuista liiketoiminnoista	-2,1	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	-0,2	0,0	0,0
Tilikauden voitto	0,2	-0,5	3,1	1,7	2,8	1,6	13,5	0,2
Määräysvallattomien osuus	1,6	0,3	1,4	0,9	1,5	1,3	4,3	0,5
Emoyhtiön osakkeenomistajien osuus	-1,4	-0,8	1,7	0,8	1,3	0,4	9,2	-0,4

ANNETUT VAKUUKSET

	30.4.2017	30.4.2016	31.10.2016
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet			
Yrityskiinnitykset	79 585	83 912	87 180
Annetut pantit	129 338	132 661	131 117
Muut vastuut	15 844	10 530	12 715
Muut vuokrasopimukset			
Yhden vuoden kuluessa	6 852	5 360	7 096

Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	12 112	9 361	16 202
Yli viiden vuoden kuluttua	470	1 352	2 126
Yhteensä	19 435	16 073	25 424

SEGMENTTI-INFORMAATIO

Panostaja-konsernin segmentointi perustuu enemmistöomistuksessa oleviin sijoituskohteisiin, jotka tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Panostajan enemmistöomistuksessa olevat sijoituskohteet muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on muuta segmenttiä, jossa raportoidaan konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät.

LIKEVAIHTO	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
1000 euroa			
Grano	48 708	44 526	88 153
KotiSun	20 420	14 098	31 869
KL-Varaosat	6 425	6 417	13 043
Selog	5 029	4 780	10 271
Helakeskus	4 483	5 133	9 822
Megaklinikka	3 025	2 308	4 746
Heatmasters	2 241	1 955	4 498
Muut	0	6	8
Eliminoinnit	-47	-44	-132
Konserni yhteensä	90 284	79 178	162 277

LIIKETULOS	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
1000 euroa			
Grano	2 977	4 304	7 838
KotiSun	3 105	2 468	5 778
KL-Varaosat	372	425	1 022
Selog	210	236	651
Helakeskus	216	-82	328
Megaklinikka	-1 432	-675	-1 528

Heatmasters	-300	-526	-1 033
Muut	-1 555	-1 591	-2 921
Konserni yhteensä	3 593	4 559	10 135

POISTOT

	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
1000 euroa			
Grano	-2 174	-1 994	-4 078
KotiSun	-1 180	-520	-1 177
KL-Varaosat	-51	-53	-108
Selog	-102	-101	-202
Helakeskus	-37	-54	-93
Megaklinikka	-391	-368	-737
Heatmasters	-105	-126	-252
Muut	-36	-37	-74
Konserni yhteensä	-4 076	-3 253	-6 722

NETTOVELAT

	11/16-4/17	11/15-4/16	11/15-10/16
1000 euroa			
Grano	36 256	35 310	34 400
KotiSun	10 712	6 923	8 228
KL-Varaosat	1 000	1 680	1 316
Selog	215	660	235
Helakeskus	5 327	5 820	5 460
Megaklinikka	6 065	3 860	5 085
Heatmasters	960	266	618
Emoyhtiö	-3 364	-6 115	-8 898
Eliminoinnit	-120	3 581	3 654
Konserni yhteensä	57 052	51 985	50 098

Lopetettujen toimintojen nettovelat on vertailukaudella esitetty rivillä Eliminoinnit.

**SEGMENTTI-INFORMAATIO
NELJÄNNEKSIKOKOITAIN
LIKEVAIHTO M €**

	Q2/17	Q1/17	Q4/16	Q3/16	Q2/16	Q1/16	Q4/15	Q3/15
Grano	25,4	23,3	22,8	20,8	23,3	21,2	23,4	17,9
KotiSun	10,4	10,0	9,8	7,9	7,6	6,5	6,8	6,0
KL-Varaosat	3,2	3,2	3,4	3,2	3,3	3,2	3,3	3,0
Selog	2,4	2,6	2,7	2,8	2,5	2,3	2,4	2,7
Helakeskus	2,4	2,1	2,4	2,3	2,8	2,4	2,6	2,5
Megaklinikka	1,6	1,4	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	1,3
Heatmasters	1,3	0,9	1,3	1,2	1,1	0,9	1,3	1,8
Muut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Eliminoinnit	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	3,1	2,8
Konserni yhteensä	46,6	43,7	43,8	39,3	41,6	37,6	44,1	37,9

**SEGMENTTI-INFORMAATIO
NELJÄNNEKSIKOKOITAIN
LIKETULOS M €**

Grano	2,4	0,6	1,9	1,6	3,0	1,3	3,1	0,2
KotiSun	1,5	1,7	1,9	1,4	1,3	1,2	1,4	1,0
KL-Varaosat	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Selog	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2
Helakeskus	0,2	0,0	0,2	0,2	-0,2	0,1	0,2	0,2
Megaklinikka	-0,6	-0,8	-0,6	-0,2	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2
Heatmasters	0,0	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	0,1
Muut	-0,8	-0,8	-0,7	-0,6	-0,8	-0,8	-1,5	-0,8
Konserni yhteensä	2,9	0,7	2,9	2,7	3,0	1,5	3,1	1,0

Lopetettujen toimintojen vuoden 2015 liikevaihto ja liikevoitto on esitetty rivillä Eliminoinnit/Muut.

Panostaja on sijoitusyhtiö, joka kehittää aktiivisena enemmistöomistajana suomalaisia pk-yrityksiä. Yhtiön tavoitteena on olla halutuin kumppani liiketoimintansa myyville yrittäjille, parhaille johtajille sekä sijoittajille. Panostaja kasvattaa yhdessä kumppaniensa kanssa konsernin omistaja-arvoa ja luo suomalaisia menestystarinoita.

Panostajalla on seitsemän enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta. Grano Oy on Suomen monipuolisin sisältöpalvelujen osaaja. Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalvelua Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. KL-Varaosat Oy on Mercedes Benz-, BMW- ja Volvo-henkilöautojen alkuperäisvaraosien ja tarvikkeiden maahantuoja, tukkukauppa ja jälleenmyyjä. KotiSun Oy on Suomen johtava omakotitalojen käyttövesi-, lämpö- sekä viemäriverkkojen talotekniikkaremontteihin erikoistunut yritys. Megaklinikka Oy on terveydenhuoltopalveluita sekä terveydenhuollon toiminnanohjausjärjestelmää tarjoava yritys. Suomen Helakeskus Oy on kalustehelojen keskeinen tukkukauppa Suomessa. Selog Oy on sisäkattomateriaalien erikoisliike ja tukkukauppa.